

A Függetlenségi Front három pártja jegyezte "Ötven éve indult újra a Délmagyarország"

Az 1910-es alapítás és 1925. névvisszaadó májusa mellett 1944. november 19-ét tekinthetjük a Délmagyarország harmadik születésnapját – mondotta tegnap a Sajtóház klubjában Péter László egyetemi tanár, aki az Erdei Ferenc Társaság rendezvényén beszélt az ötven évvel ezelőtti napokról és Erdei Ferenc parasztpárti író-politikus akkori szerepéről.

A 1938-ban a zsidótörvények életbe lépése miatt az akkori laptulajdonos Pásztor József és testvére 25 ezer pengőért eladta a részvények 70 százalékát Balogh István és testvére részére, majd Balogh páter – jórészt Glattfelder püspök nyomására, aki nehezményezte a plébános túlzott részvételét a társadalmi ügyekben – továbbadta a többségi tulajdonost a Szatmárnémetiből érkező Berei Gézának: ő volt a többségi tulajdonos, amikor 1944. április 16-án a hatalomra került Sztójay-kormány betiltotta a Délmagyarország megjelenését is. Péter László Erdei Ferenc szerepének előzményeként az egymást követő tulajdonosok idejéből három Erdeicikkre hívta fel a figyelmet. 1937 karácsonyán jelent meg az íróperekéről szóló Irodalom vagy politika?, 1938. január elsején a maki gazdálkodás viszonyairól írott A hazyra legendája, ugyanazon év karácsonyán pedig a Kinek a városa Szeged? Ez utóbbi vetette fel a városmeleg gondolatát, mely a gazdasági és közigazgatási értelemben elavult régi vármegyék helyett a városokra és vonzási körzetükre osztotta volna azok közigazgatási

feladatait, s mely gondolatot később Bibó István fejtegette ki. 1944. nyarán Erdei Ferenc is bújkált a németbarát kormány elől, ősszel viszont öccsével, Sándorral a Magyar Front képviselőjében már a szovjet csapatok által megszállt területeken megkezdte a Parasztpárt szervezését. November elején Bukarestből Aradon keresztül Szegedre érkeztek az addigi szovjet emigráns magyar kommunisták, ugyanazzal a céllal: megszervezni a pártot. Többek között Gerő Ernő és Nagy Imre társaságában megjött Révai József is, akinek Erdei Ferenc mellett szintén nagy szerepe volt a lapújraindításban. Erdei és Révai november 9-én találkoztak. Péter László szerint a Délmagyarország korábbi munkatársa, zenekritikusa, a Révait korábról ismerő Donász Kálmán javaslatára határozta el, hogy Mórahalmon felkeresik a korábbi többségi tulajdonost, a kisgazdapárti Balogh István plébánost, akivel meg is egyeztek egy náciellenes függetlenségi frontlap indításában. A plébános a megegyezést a „szegedi kézfogásként” em-

legette – mondotta egy Balogh Istvántól kapott levélre hivatkozva a helytörénész.

A megállapodást azonban csak az első szám megjelenésének harmadnapján, november 22-én keltezték, melyben megalkotották az új hírlapkiadó vállalkozást. A Dachauburholt Berei Géza távollétében feleségétől, Csányi Piroskától vették meg a többségi tulajdonost, 10 ezer pengőért, s gazdaságilag megszűntették a jogviszonyt a vállalkozás elődjével. De egy másik, jelentősebb megállapodás is született. A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front három pártja, a Független Kisgazdapárt (képviselője Balogh István dr.), a Nemzeti Parasztpárt (Erdi Ferenc) és a Magyar Kommunista Párt (Révai József) különmegállapodást kötött a Délmagyarország követendő politikai irányvonaláról is. A lap a demokratikus, független Magyarország elkötelezettje lett, mely ellenségének a németeket és a nyilasbérenc erőket tekintette. Mint Péter László mondotta, a Délmagyarország „különbséget tett a nyilas és a Horthy-rendszer között”, de nem állt az utóbbi legitimitásának álláspontján és kritikusan viszonyult hozzá.

Az első szerkesztőségi ülés november 18-án volt, a Délmagyarország másnapi, 19-i száma mintegy 20 ezer példányban jelent meg. Fejlécén feltüntették a szerkesztőbizottság három tagjának, Balogh Istvánnak, Erdei Ferencnek és Révai

I. évf., 1. sz. (XX. 87. sz.) Szeged, 1944 november 19, vasárnap Egyes szám ára 40 fillér

DÉLMAGYARORSZÁG

A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front lapja

Balogh István dr. Független Kisgazdapárt, Szerkesztőbizottsági Elnök, Ferenec Nemzeti Parasztpárt, Révai József Magyar Kommunista Párt

Vörös János szövege: Vörös vezérezredes felhívása a magyar nemzetéhez

Moskva, 2. november 1944 november 10-án az elcsúsztatott kiadásban.

Vörös János vezérezredes, a magyar vezértörzs főnöke, a németek elleni harcban a magyar katonákkal.

Magyar katonáink Magyarországot, Tiszát és Jeltőtől a magyar földig eljuttatták, a németek elleni harcban a magyar katonákkal.

Nem a németek elleni harcban a magyar katonákkal, hanem a magyar katonákkal a németek elleni harcban.

Magyar katonáink Magyarországot, Tiszát és Jeltőtől a magyar földig eljuttatták, a németek elleni harcban a magyar katonákkal.

Magyar katonáink Magyarországot, Tiszát és Jeltőtől a magyar földig eljuttatták, a németek elleni harcban a magyar katonákkal.

Magyar katonáink Magyarországot, Tiszát és Jeltőtől a magyar földig eljuttatták, a németek elleni harcban a magyar katonákkal.

Magyar katonáink Magyarországot, Tiszát és Jeltőtől a magyar földig eljuttatták, a németek elleni harcban a magyar katonákkal.

Magyar katonáink Magyarországot, Tiszát és Jeltőtől a magyar földig eljuttatták, a németek elleni harcban a magyar katonákkal.

Magyar katonáink Magyarországot, Tiszát és Jeltőtől a magyar földig eljuttatták, a németek elleni harcban a magyar katonákkal.

Magyar katonáink Magyarországot, Tiszát és Jeltőtől a magyar földig eljuttatták, a németek elleni harcban a magyar katonákkal.

Magyar katonáink Magyarországot, Tiszát és Jeltőtől a magyar földig eljuttatták, a németek elleni harcban a magyar katonákkal.

Magyar katonáink Magyarországot, Tiszát és Jeltőtől a magyar földig eljuttatták, a németek elleni harcban a magyar katonákkal.

Magyar katonáink Magyarországot, Tiszát és Jeltőtől a magyar földig eljuttatták, a németek elleni harcban a magyar katonákkal.

Magyar katonáink Magyarországot, Tiszát és Jeltőtől a magyar földig eljuttatták, a németek elleni harcban a magyar katonákkal.

Magyar katonáink Magyarországot, Tiszát és Jeltőtől a magyar földig eljuttatták, a németek elleni harcban a magyar katonákkal.

Magyar katonáink Magyarországot, Tiszát és Jeltőtől a magyar földig eljuttatták, a németek elleni harcban a magyar katonákkal.

Magyar katonáink Magyarországot, Tiszát és Jeltőtől a magyar földig eljuttatták, a németek elleni harcban a magyar katonákkal.

A kommunista Révai József és a kisgazda Balogh István plébános a Nemzeti Függetlenségi Front asztalánál. (A Fekete Ház képanyagából)

Erdi Ferenc a Délmagyarország szerkesztőbizottságából lett belügyminiszter

melyeknek vállaira fog neheznedni az ország ujjáépítésének roppant terhe. Az új „Délmagyarország” azoknak a demokratikus, nemzeti erőknak a lapja, melyek nem akarnak belenyugodni abba a szegénybe, hogy az országot az oroszok a magyarság hozzájárulása nélkül szabadítsák fel a német iga alól és amelyek akarják és tudják mozgósítani a magyar népet – még most, az

A „Délmagyarország” megindulása elé

Részlet a háború utáni első lapszám cikkéből

utolsó percben is – arra, hogy a demokratikus nemzetek, a Szovjetunió, Anglia és Amerika fegyvertársaként vegye ki részét a magyar haza felszabadításában. A „Délmagyarország” a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front lapja. A „Délmagyarország” megindítását három párt vette a kezébe: a Független Kisgazdapárt, a Nemzeti Parasztpárt és a Magyar Kommunista Párt. E három párt együttműködése nem itt Szegeden és nem a „Délmagyarország” kiadásával kezdődött. Az ország német megszállása, 1944 március 19-ike után, amikor a német-bérencék föld alá kényszerítették a Szociáldemokrata Pártot és a Független Kisgazdapártot is, a német-ellenes, demokratikus pártok nemzetmentő összefogásának eszméje gyorsan testet öltött. Budapesten megvalósult a Magyar Front (vagy teljes név-

vel: a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front), a Szociáldemokrata Párt, a Kisgazdapárt, a Parasztpárt és egy katolikus-demokrata csoport részvételével. Az összefogás célja a haza megmentése volt, a Hitlerrel való szakítás kiharcolása. És hogy októberben végre az ország kormányzó körei is belátták a fegyverszünet szükségességét, abban a katonai vereségek mellett, a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front harcának is része van. Amikor október 15-iken a nyilas-banditák a nemzet hátába döfték a kést és meghusították a fegyverszünetet, a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front csatát veszített, de a harcot nem adta fel. Azt vallotta, hogy a hazát megmenteni sose késő. Folytatta a harcot Budapesten, elnyomatásban, a föld alatt és folytatja Szegeden, nyíltan és szabadon. A szegedi „Délmagyarország” megindítása és a budapesti hazafiak hősiességével a németek és a Szilasi-féle bitorlók elleni összefogásnak: részei annak a magyar szabadságharcnak, amely – ha elkésve is, de kibontakozik. (...) A „Délmagyarország” céljaiból következik, hogy az

orosz hadsereggel való feltétlen együttműködést, az orosz hadsereg minden erőnkkel való támogatását fogja hirdetni magyar nemzeti érdekből. Támogatnunk kell a vörös hadsereget, mert meg akarjuk gyorsítani hazánk felszabadítását a német járom alól, mert azt akarjuk, hogy a magyarság is hozzájáruljon saját felszabadításához. Mohács óta nem volt olyan súlyos helyzetben az ország, mint ma. Államiságunk alapjai rendültek meg. Nincs kormányunk. A Dunán túli részekben a németek és a nyilas bitorlók garázdálkodnak, a Dunán innen részekben is súlyos nehézségekkel kell megküzdenünk az élelmezés, a forgalom, a mezőgazdaság, az ipari termelés területén. Leküzdeni a nehézségeket, egyesíteni az országot, kiérdemelni, hogy újra legyen kormányunk, mely az újjászületés feladatait a magyarság őseréjével oldja meg: ezt akarjuk! Erre a célra akarjuk egyesíteni a nemzetet! A nemzet nem fog szét hullani, mint az oldott kével! Lesz boldog, erős, független, szabad Magyarország! (1944. október 19.)